

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PÁTÁ SEKCE

VĚC MACREADYY proti ČESKÉ REPUBLICĚ
(stížnosti č. 4824/06 a 15512/08)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

22. dubna 2010

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém francouzském znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int). Pořízený úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.

Ve věci Macready proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení

Peer Lorenzen, *předseda*, Renate Jaeger,

Karel Jungwiert,

Rait Maruste,

Mark Villiger,

Isabelle Berro-Lefèvre,

Zdravka Kalaydjieva, *soudci*,

a Claudia Westerdiek, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 23. března 2010,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno dvěma stížnostmi (č. 4824/06 a 15512/08) směřujícími proti České republice, které ve dnech 24. ledna 2006 a 12. února 2008 podal k Soudu americký občan pan Thomas Lawrence Macready („stěžovatel“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatele zastupuje M. Kyjovský, advokát zapsaný v seznamu advokátů České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. A. Schorm.

3. Stěžovatel zejména tvrdí, že v řízení o navrácení svého dítěte zahájeném podle Haagské úmluvy nebyly dodrženy požadavky na spravedlivost, nestrannost a „přiměřenou lhůtu“ a že bylo porušeno jeho právo na respektování rodinného života.

4. Dne 16. září 2008 předseda senátu rozhodl o přednostním projednání stížností (článek 41 jednacího řádu).

5. Dne 2. října 2008 předseda páté sekce rozhodl uvědomit vládu o podaných stížnostech. V souladu s článkem 29 odst. 3 Úmluvy bylo dále rozhodnuto, že senát rozhodne současně o přijatelnosti a odůvodněnosti stížností.

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

6. Stěžovatel se narodil v roce 1971, bydliště má v Georgetownu (Texas, Spojené státy americké).

7. Skutkové okolnosti případu, tak jak byly predestřeny stranami, lze shrnout následovně.

8. Z manželství stěžovatele a E. M. se v prosinci roku 2002 narodil A. T. M.; rodina žila ve Spojených státech amerických, kde rodiče pečovali o dítě společně.

9. Dne 4. března 2004 podal stěžovatel k americkému soudu návrh na rozvod manželství. Předběžným opatřením ze dne 13. května 2004 tento soud nařídil společnou

výchovu nezletilého, který měl být u stěžovatele vždy ve středu a o víkendy a u matky po zbytek času, a zakázal E. M. opustit s dítětem 27. obvod Bell County v Texasu.

10. Dne 27. května 2004 se stěžovatel dozvěděl, že E. M. bez jeho svolení odvezla jejich dítě do České republiky.

11. Dne 22. června 2004 zahájila E. M. před Městským soudem v Brně řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti na dobu před rozvodem a po něm; v rámci tohoto řízení žádala o svěřeni dítěte do své péče. Předběžným opatřením vydaným dne 1. července 2004 (tzn. předtím, než byl soud informován o protiprávním přemístění A. T. M.), bylo dítě svěřeno do péče E. M. a stěžovateli byla stanovena vyživovací povinnost. Toto rozhodnutí bylo dne 20. ledna 2005 v odvolacím řízení potvrzeno. Následně bylo toto řízení na základě článku 16 Haagské úmluvy přerušeno do dubna 2007.

1. Řízení o navrácení dítěte

12. Dne 14. října 2004 podal stěžovatel k Městskému soudu v Brně návrh na navrácení protiprávně přemístěného dítěte na základě Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (dále jen „Haagská úmluva“). E. M. s tím nesouhlasila a tvrdila, že stěžovatele o přemístění informovala a že mu ve styku s dítětem nikdy nebránila.

13. Jednání konané dne 15. prosince 2004, při němž soud vyslechl stěžovatele a jeho matku, bylo odročeno na 23. února 2005 za účelem výslechu E. M. a provedení listinných důkazů.

14. Právní zástupkyně E. M. dne 6. dubna 2005 navrhla, aby byl nezletilý vyšetřen dětským psychiatrem a aby byl vypracován znalecký posudek pro účely článku 13 písm. b) Haagské úmluvy.

15. Po skončení jednání konaného dne 27. dubna 2005 vydal městský soud rozsudek, jímž nařídil navrácení nezletilého do Spojených států amerických a uložil E. M., aby dítě předala stěžovateli. Na základě výpovědí rodičů a celé řady písemných důkazů, včetně posudků z psychiatrického a psychologického vyšetření dítěte, dospěl soud k názoru, že s ohledem na podmínky stanovené v článcích 12 a 13 Haagské úmluvy nebylo třeba zadávat vypracování znaleckého posudku. Dále shledal, že E. M. přemístila dítě ve smyslu Haagské úmluvy protiprávně a že výchovná způsobilost matky je zpochybněna tím, že matka po přemístění dítěte bránila stěžovateli v navázání kontaktu s ním.

16. Dne 17. května 2005 podala E. M. odvolání s tím, že stěžovatel trpí psychickou poruchou, není schopen se o dítě postarat, dítě je na ni velmi vázáno a nemluví anglicky. Na jednání v rámci odvolacího řízení dne 25. října 2005 předložila lékařské zprávy potvrzující, že se zdravotní stav dítěte zhoršil a že je nebezpečí, že trpí autismem.

17. Opatrovník dítěte (Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí) ve svých vyjádřeních k odvolání matky uvedl, že E. M. několikrát nerespektovala předběžná opatření o právu stěžovatele na styk s dítětem; ponechal však na úvaze soudu, zda rozhodne o navrácení dítěte.

18. Krajský soud v Brně proto ustanovil znalce z oboru psychologie k vypracování posudku, který měl odpovědět na otázky, zda nezletilý trpí autismem a zda by byl v případě svého návratu do Spojených států amerických vystaven fyzické nebo psychické újmě nebo by se dostal do nesnesitelné situace. Podle posudku vypracovaného ustanoveným znalcem z oboru psychologie za spolupráce dvou psychiatrů, který byl předložen dne 13. ledna 2006, dítě trpí poruchou vykazující znaky autismu, je silně vázáno na matku a potřebuje stabilitu a

jisté stereotypy, jinak hrozí, že bude traumatizováno a oslabeno; za těchto podmínek bylo možné předpokládat, že jeho přemístěním k otci by došlo k psychické dekompenzaci.

19. Jednání konané dne 24. ledna 2006, na němž soud vyslechl znalce, bylo na žádost stěžovatele odročeno za účelem doplnění znaleckého posudku. Stěžovatel následně soudu sdělil, že se znalec zabýval výchovnou způsobilostí matky, což nebyla v posuzovaném případě relevantní otázka, a že v zájmu zajištění rovnosti stran je také ochoten dostavit se ke znalci. Doplněk znaleckého posudku byl předložen dne 18. dubna 2006, aniž byl stěžovatel vyšetřen.

20. Dne 2. června 2006 předložil stěžovatel soudu své námitky ke znaleckému posudku, který podle něj nebyl objektivní, protože vycházel pouze z tvrzení E. M. a jednoznačně jí stranil, a dostatečně neodpověděl na soudem položené otázky. Stěžovatel zejména uvedl, že dětský psychiatr, spoluautor uvedeného posudku, hovořil o velké pravděpodobnosti autismu u nezletilého, ale nestanovil, jaká situace by pro něj byla ještě přijatelná, a že se znalci nevyjádřili k předpokladům o zmírnění újmy spojené s návratem dítěte, o kterých se zmínil. Opětovně tedy požádal o to, aby byl vyšetřen znalcem.

21. Dne 29. června 2006 krajský soud změnil rozsudek ze dne 27. dubna 2005 tak, že se návrh stěžovatele na navrácení dítěte do Spojených států amerických zamítá. Soud připustil, že E. M. porušila rodičovská práva stěžovatele, když dítě protiprávně přemístila, a uzavřel, že podmínky stanovené v článku 13 písm. b) Haagské úmluvy byly splněny. Po výsledku autorů znaleckého posudku (kteří byli dotazováni také ze strany stěžovatele) soud dospěl k závěru, že návrat dítěte, které trpí vážnou duševní chorobou a je silně vázáno na matku, do neznámého prostředí by u něj mohl vyvolat nevratnou psychickou poruchu, jež by mohla jeho stav dále zhoršit.

22. Stěžovatel podal dovolání s tím, že se skutková zjištění neopírala o provedené důkazy a že řízení trpělo vadami, jež vedly k přijetí rozhodnutí založeného na nesprávném právním posouzení. Jeho námitky směřovaly zejména proti znaleckému posudku, který podle něj nebyl použitelným důkazem, protože byl pořízen v rozporu se zásadami občanského soudního řízení.

23. Dne 11. prosince 2006 předložila E. M. rozhodnutí lékařské posudkové komise o tom, že u nezletilého se jedná o zdravotní postižení (autismus).

24. Nejvyšší soud dne 27. února 2007 dovolání stěžovatele zamítl jako bezdůvodné, přičemž se ztotožnil s názorem krajského soudu, že v důsledku choroby nezletilého a jeho silné vazby na matku je dáno vážné riziko, že v případě návratu do Spojených států amerických bude dítě vystaveno psychické újmě.

25. Dne 6. června 2007 napadl stěžovatel rozhodnutí krajského soudu a Nejvyššího soudu ústavní stížností, v níž poukazoval zejména na své právo na spravedlivý proces. Podle něj v posuzované věci soudní znalci shromažďovali důkazy namísto samotného soudu a nedokázali odpovědět na všechny jeho otázky; vzhledem k tomu, že se psychiatr zmínil o pouhé možnosti (neurčené) autistické poruchy, nebylo prokázáno, že by újma dítěte byla taková, aby znemožňovala jeho návrat.

26. Ústavní soud dne 27. září 2007 stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Ústavní soud připomněl, že výklad pojmů psychická újma a nesnesitelná situace je právní otázkou, na kterou měly soudy odpovědět bez přehodnocování znaleckých závěrů. V daném případě soudy chránily zájmy dítěte, jak to požaduje Haagská úmluva, a jejich závěry vycházely z důkazů provedených bez podstatných vad. Dítě se krom toho podrobilo řadě

lékařských vyšetření, autor znaleckého posudku byl vyslechnut soudem a stěžovatelem a k posudku byl vypracován doplněk; zásady spravedlivosti řízení tedy byly dodrženy.

2. Opatření týkající se styku stěžovatele s dítětem

27. Dne 29. října 2004 podal stěžovatel k městskému soudu návrh na vydání předběžného opatření, které by jej opravňovalo ke styku se synem během jeho pobytu v České republice v době od 4. do 7. listopadu 2004. Tomuto návrhu bylo dne 2. listopadu 2004 vyhověno; opatření se stalo vykonatelným dne 8. listopadu 2004, kdy bylo doručeno E. M. Podle jejích vyjádření měl stěžovatel možnost se v její přítomnosti setkat s A. T. M. ve dnech 4., 6. a 7. listopadu 2004 na základě jejich telefonické domluvy ze dne 25. října 2004. Setkání dne 4. listopadu 2004 se konalo v přítomnosti sociální pracovnice, podle níž bylo dítě na kontakt řádně připraveno a i přes nekolikaměsíční odloučení vědělo, že je to jeho otec.

28. Dne 30. listopadu 2004 podal stěžovatel stejný návrh na úpravu styku s dítětem na dobu od 12. do 18. prosince 2004. Požadované předběžné opatření bylo vydáno dne 6. prosince 2004 a stalo se vykonatelným dne 13. prosince 2004. Právní zástupce stěžovatele následně na jednání dne 15. prosince 2004 prohlásil, že na základě dohody účastníků řízení došlo k setkání dne 12. prosince 2004; následující setkání se neuskutečnila z důvodů, které každý z rodičů popisuje jinak, mimo jiné proto, že dítě bylo nemocné. Odvolání podané E. M. proti tomuto opatření bylo v lednu 2005 zamítnuto, neboť bylo podáno až poté, co předběžné opatření zaniklo (dne 18. prosince 2004); odvolací soud nicméně uvedl, že dne 13. prosince 2004 byla E. M. řádně informována o své povinnosti a měla ji splnit.

29. Dne 31. ledna 2005 městský soud vyhověl návrhu na vydání předběžného opatření podanému stěžovatelem dne 28. ledna 2005 a povolil mu styk s dítětem dne 22. února 2005 za přítomnosti matky a poté až do 26. února 2005 bez její přítomnosti. Opatření se stalo vykonatelným dne 7. února 2005; dne 21. února 2005 je E. M. napadla, ale bezúspěšně, protože zaniklo ještě před vydáním rozhodnutí odvolacího soudu. Na jednání konaném dne 23. února 2005 v rámci řízení o navrácení dítěte se stěžovatel k (probíhajícímu) uskutečňování tohoto opatření nevyjádřil; následně soudu sdělil, že mu E. M. neumožnila zůstat s dítětem o samotě nebo se vzdálit od jejich bydliště.

30. Dne 15. března 2005 vydal městský soud na návrh stěžovatele ze dne 8. března 2005 předběžné opatření, kterým mu povolil styk s dítětem během jeho pobytu v České republice v době od 1. do 4. dubna 2005; rozhodnutí se stalo vykonatelným dne 21. března 2005. Dne 25. března 2005 se E. M. odvolala, přičemž uvedla, že dětský psycholog, na nějž se obrátila, delší styk nedoporučil, a že v uvedené době bude s dítětem na dovolené. Téhož dne o tom byla informována strana stěžovatele. Stěžovatel následně prohlásil, že se přesto vydal do bydliště E. M. v době od 1. do 4. dubna 2005, avšak bezvýsledně, a že na E. M. podal trestní oznámení.

31. Dne 8. dubna 2005 městský soud částečně vyhověl návrhu na vydání předběžného opatření podanému stěžovatelem dne 5. dubna 2005 a povolil mu, aby se s dítětem několikrát setkal v době od 24. dubna do 1. května 2005; rozhodnutí se stalo vykonatelným dne 13. dubna 2005 a následně bylo bezúspěšně napadeno odvoláním E. M.

32. Dne 22. dubna 2005 podal stěžovatel návrh na soudní výkon opatření ze dne 8. dubna 2005. Dne 26. dubna 2005 soudu sdělil, že ve dnech 24., 25. a 26. dubna 2005 v bydlišti E. M. nikoho nezastihl.

33. Na jednání dne 27. dubna 2005 soud částečně změnil opatření ze dne 8. dubna 2005 tak, že se E. M. ukládá, aby stěžovateli umožnila výkon jeho práva na styk v době od 28.

do 30. dubna 2005, a vyzval ji, aby tuto povinnost splnila. Dne 29. dubna 2005 podal stěžovatel na návrh na výkon tohoto usnesení, který pak byl ještě téhož dne nařízen, a to nuceným předáním nezletilého. K nucenému předání však nedošlo, protože se dítě nepodařilo nalézt. E. M. se později proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí odvolala s tím, že se stěžovatel při předchozích návštěvách choval nevhodně a hrozilo, že dítě, které je nízkého věku, bude traumatizováno; E. M. také vznesla námitku podjatosti opatrovníka dítěte. Toto odvolání bylo v lednu 2006 odmítnuto bez věcného posouzení.

34. Dne 30. září 2005 městský soud vyhověl návrhu stěžovatele a udělil mu předběžně právo styku v průběhu jeho pobytu v České republice v době od 23. do 26. října 2005; usnesení se stalo vykonatelným dne 5. října 2005. E. M. podala odvolání, neboť nesouhlasila s návštěvou, která měla trvat dva po sobě jdoucí dny bez její přítomnosti; toto odvolání bylo v lednu 2006 odmítnuto bez věcného posouzení, a to z důvodu, že napadené opatření již zaniklo. Podle stěžovatele se konalo jen jedno setkání, a sice dne 23. října 2005 v přítomnosti matky, kterou se již v následujících dnech nepodařilo zastihnout.

35. Dne 29. listopadu 2005 vydal městský soud na návrh stěžovatele nové předběžné opatření o úpravě styku v době od 21. do 29. ledna 2006. Dne 19. prosince 2005 podal stěžovatel soudu návrh, aby E. M. vyzval ke splnění jejích povinností, aby se neopakovala situace z října. Poté, co opatrovník s ohledem na závěry znaleckého posudku o poruše u nezletilého doporučil, aby setkání stěžovatele a A. T. M. byla kratší a probíhala v přítomnosti matky, krajský soud dne 16. ledna 2006 předběžné opatření odpovídajícím způsobem změnil. Stěžovatel následně potvrdil, že se svým synem se setkal ve dnech 22. a 23. ledna 2006; podle matky to u dítěte vyvolalo jisté obtíže.

3. Ostatní rozhodné skutečnosti

36. Dne 23. dubna 2007 uplatnil stěžovatel u Ministerstva spravedlnosti nárok na náhradu škody z důvodu nesprávného úředního postupu soudů v řízeních o navrácení dítěte a o výkon jeho práva na styk. Stěžovatel ve svém podání požadoval náhradu škody ve výši 1 000 000 Kč, přičemž bez dalšího upřesnění zmínil náklady vynaložené na zbytečné cesty do České republiky.

37. Ministerstvo dne 19. prosince 2008 stěžovateli oznámilo, že jeho žádosti se nevyhovuje.

Pokud jde o délku řízení o navrácení dítěte, ministerstvo uvedlo, že delší intervaly mezi jednáními byly způsobeny přáním stěžovatele být osobně přítomen a že v odvolacím řízení vyšly najevo nové okolnosti týkající se zdravotního stavu nezletilého. Nicméně s ohledem na striktní časové požadavky stanovené Haagskou úmluvou a na to, že ve vnitrostátním právu chybí zvláštní úprava tohoto typu řízení, dospělo ministerstvo k závěru, že mohlo dojít k překročení přiměřené lhůty zakládající nesprávný úřední postup. Ministerstvo nepovažovalo za nutné zaujmout k této otázce definitivní postoj, protože stěžovatel tak jako tak neuplatnil nárok na zadostiučinění za „nemajetkovou újmu“ a svůj nárok na přiznání částky 1 000 000 Kč z titulu náhrady škody nijak nepodložil.

Pokud jde o tvrzenou nečinnost soudů při výkonu předběžných opatření, ministerstvo uvedlo, že předběžná opatření byla vždy nařizována rychle v závislosti na potřebách a okamžitých návrzích stěžovatele, z nichž některé byly podány tak opožděně, že rozhodnutí ani nebylo možné předem doručit E. M. O tom, že styk neproběhl, se soud mohl dozvědět až zpětně, a to vesměs v době, kdy určená doba pro styk skončila. Když stěžovatel navrhl (dne 29. dubna 2005) výkon jednoho z těchto předběžných opatření, soud reagoval okamžitě, ale nelze mu klást za vinu, že ke styku kvůli nepřítomnosti matky nedošlo. Ministerstvo dále

uvedlo, že styk na základě předběžných opatření do jisté míry probíhal, s výjimkou styku nařízeného na duben 2005, kdy ovšem E. M. informovala stěžovatele o své dovolené (kterou si naplánovala před vydáním příslušného rozhodnutí). V tomto ohledu tedy nebyl zjištěn žádný nesprávný úřední postup soudu.

II. PŘÍSLUŠNÉ MEZINÁRODNÍ PRÁVO

38. Příslušná ustanovení Haagské úmluvy ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, jež vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 1. března 1998, zní následovně:

„Článek 1 Předměty této úmluvy jsou:

a. zajistit bezodkladný návrat dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných v některém smluvním státě;

b. zajistit, aby práva týkající se péče o dítě a styku s ním podle právního řádu jednoho smluvního státu byla účinně respektována v ostatních smluvních státech.

Článek 3 Přemístění nebo zadržení dítěte se považuje za protiprávní, jestliže:

a. bylo porušeno právo péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán buď společně, nebo samostatně, podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením, (...)

Článek 7 Ústřední orgány budou navzájem spolupracovat a podporovat spolupráci mezi příslušnými orgány ve svých státech k zajištění bezodkladného návratu dětí a k dosažení dalších cílů této úmluvy.

Zejména buď přímo, nebo pomocí prostředníka učiní všechna potřebná opatření, aby:

a. zjistily místo pobytu dítěte, které bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo;

b. uchránily dítě další újmy a zúčastněné strany poškození tím, že učiní předběžná opatření nebo zařídí jejich přijetí, (...)

d. v případě potřeby byly vzájemně sdělovány informace týkající se sociálního postavení dítěte, (...)

f. zahájily nebo usnadnily zahájení soudního nebo správního řízení za účelem nařízení návratu dítěte, případně umožnily úpravu nebo zajištění účinného výkonu práva styku s dítětem.

Článek 11 V řízení o navrácení dětí budou soudní nebo správní orgány smluvních států jednat urychleně.

Nerozhodne-li příslušný soudní nebo správní orgán do šesti týdnů od zahájení řízení, návrhatele nebo ústřední orgán dožádaného státu, bez návrhu nebo na návrh ústředního orgánu dožadujícího státu, může žádat o sdělení důvodů odkladu. (...)

Článek 12 Jestliže dítě bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo podle článku 3 a v den zahájení řízení před soudním nebo správním orgánem smluvního státu, v němž dítě je, uplynulo období kratší jednoho roku ode dne protiprávního přemístění nebo zadržení, nařídí příslušný orgán bezodkladné navrácení dítěte. (...)

Článek 13 Bez ohledu na ustanovení předcházejícího článku není soudní nebo správní orgán dožádaného státu povinen nařídít navrácení dítěte, jestliže osoba, instituce nebo jiný orgán, který nesouhlasí s jeho navrácením, prokáže, že:

a. (...)

b. je vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újme nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace.

Soudní nebo správní orgán může také odmítnout nařídít návrat dítěte, zjistí-li, že dítě nesouhlasí s návratem a dosáhlo věku a stupně vyspělosti, v němž je vhodné přihlížet k jeho stanoviskům.

Při hodnocení okolností uvedených v tomto článku soudní a správní orgány musí přihlídnout k informacím týkajícím se sociálního postavení dítěte poskytnutým ústředním orgánem nebo jiným příslušným orgánem obvyklého bydliště dítěte.

Článek 16 Po obdržení oznámení o protiprávním přemístění nebo zadržení dítěte podle článku 3 soudní nebo správní orgány smluvního státu, do něhož bylo dítě přemístěno nebo v němž bylo zadrženo, nemohou věcně rozhodovat o právu péče o dítě, dokud nebude rozhodnuto, že dítě nemá být podle této úmluvy vráceno, nebo nebude-li podán návrh podle této úmluvy v přiměřené lhůtě po obdržení oznámení.

Článek 21 Návrh na úpravu nebo zajištění účinného vykonávání práva styku s dítětem může být podán ústředním orgánům smluvních států stejným způsobem jako návrh na návrat dítěte. Ústřední orgány jsou povinny spolupracovat, jak je stanoveno v článku 7, k zajištění klidného vykonávání práva styku s dítětem a ke splnění jakýchkoliv podmínek, jež mohou být pro výkon tohoto práva stanoveny. Ústřední orgány učiní opatření, aby v mezích možností byly odstraněny všechny překážky k vykonávání tohoto práva. Ústřední orgány buď přímo, nebo pomocí prostředníka mohou zahájit nebo pomáhat při zahájení řízení o úpravě nebo ochraně tohoto práva a zajištění zachování podmínek, jež mohou být pro výkon tohoto práva stanoveny.“

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

39. Sou

d má v první řadě za to, že stížnosti zaregistrované pod čísly 4824/06 a 15512/08 je nutno podle článku 42 odst. 1 jednacího řádu spojit.

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 A ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

40. S poukazem zejména na článek 6 odst. 1 a na článek 8 Úmluvy stěžovatel tvrdí, že v řízení o navrácení dítěte zahájeném na základě Haagské úmluvy nebyly dodrženy požadavky na spravedlivost, nestrannost a „přiměřenou lhůtu“. Namítá také, že následně bylo porušeno jeho právo na respektování rodinného života, přičemž uvádí, že až do skončení řízení o navrácení dítěte mohla být jeho práva k dítěti upravena jen prostřednictvím předběžných opatření. Přestože mu bylo na základě těchto předběžných opatření přiznáno právo na styk s dítětem během jeho pobytu v České republice, soud vzhledem k odporu matky zůstal při jejich výkonu nečinný.

41. Soud, jemuž přísluší provádět právní kvalifikaci skutkových okolností daného případu, podotýká, že rozdíl mezi cílem záruk obsažených v článku 6 odst. 1 a cílem záruk obsažených v článku 8 může v závislosti na okolnostech odůvodňovat, aby tentýž sled událostí byl zkoumán z hlediska obou těchto ustanovení (*Bianchi proti Švýcarsku*, č. 7548/04, § 113, ze dne 22. června 2006). Účinné respektování rodinného života krom toho vyžaduje, aby budoucí vztahy mezi rodičem a dítětem byly řešeny toliko na základě souhrnu rozhodných skutečností, a nikoli jen plynutím času. Proto může Soud také přihlídnout na poli článku 8 ke způsobu a délce rozhodovacího procesu (*Carlson proti Švýcarsku*, č. 49492/06, § 69-70, 6. listopad 2008; *R. R. proti Rumunsku* (č. 1), č. 1188/05, § 145 *in fine* a také § 171-174, ze dne 10. listopadu 2009).

Vzhledem k procesním požadavkům těsně spjatým s článkem 8 a s přihlédnutím k tomu, že délka řízení o navrácení dítěte, jakož i tvrzená nečinnost soudu při výkonu práva stěžovatele na styk s dítětem, tvoří samotnou podstatu námitky založené na článku 8 (viz *mutatis mutandis* rozsudek *Bianchi*, viz výše, § 114), Soud považuje za vhodné zkoumat tvrzení stěžovatele pouze z hlediska článku 8, jehož příslušná část stanoví:

„1. Každý má právo na respektování svého (...) rodinného života (...).

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat krom případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu (...) ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

42. Vláda s tvrzením stěžovatele nesouhlasí.

A. K přijatelnosti

43. Vláda vznáší námitku nevyčerpání vnitrostátní právních prostředků nápravy jak ve vztahu k námitce založené na délce řízení, která je posuzována výlučně z hlediska článku 6, tak ve vztahu ke všem námitkám, na které se vesměs vztahuje článek 8. Vláda tvrdí, že stěžovatel ve svém podání ze dne 23. dubna 2007 neuplatnil nárok na náhradu nemajetkové újmy (viz § 36-37 výše) ani se neobrátil na soud ve lhůtě šesti měsíců od tohoto podání,¹ ani v tomto směru neučinil nové podání ve lhůtě šesti měsíců od skončení řízení dne 11. října 2007.

44. S odkazem na rozhodnutí *Vokurka proti České republice* ((rozh.), č. 40552/02, ze dne 16. října 2007, § 65) vláda připomíná, že kompenzační prostředek zavedený do českého právního systému v dubnu 2006 novelou zákona č. 82/1998 Sb. je nutno považovat za účinný a dostupný prostředek, kterým lze napadnout překročení „přiměřené lhůty“ v kterémkoli soudním řízení, na které se vztahuje článek 6 odst. 1 Úmluvy, tj. podle vlády i na řízení o navrácení dítěte ve smyslu Haagské úmluvy. K potvrzení účinnosti tohoto prostředku v daném typu řízení vláda uvádí, že Ministerstvo spravedlnosti bylo ochotné přihlédnout ke zvláštní povaze předmětného řízení a k požadavkům na rychlost obsaženým v Haagské úmluvě (viz § 37 výše).

Vláda opět nesouhlasí se závěry, k nimž Soud v dané souvislosti dospěl v rozsudcích *Zavřel proti České republice* (č. 14044/05, § 36, ze dne 18. ledna 2007) a *Andělová proti České republice* (č. 995/06, § 84, ze dne 28. února 2008), a tvrdí, že kompenzační prostředek podle zákona č. 82/1998 Sb. ve znění z roku 2006 je účinným prostředkem také pro námitky uplatněné na poli článku 8 a týkající se zejména absence výkonu předběžných opatření o právu na styk s dítětem. Kdyby tomu tak nebylo, panovala by nejistota o tom, jaký typ prostředku by měly státy zavést, aby tak naplnily požadavky článku 13 ve spojení s článkem 8, s tím, že ani Soud nemůže stěžovateli poskytnout jinou nápravu než závěr o tom, že Úmluva byla porušena, a spravedlivé zadostiučinění.

45. Stěžovatel považuje námitku vlády za ryze formalistickou a odporující cíli i duchu zákona č. 82/1998 Sb. Stěžovatel tvrdí, že ve svém podání zaslaném dne 23. dubna 2007 Ministerstvu spravedlnosti náležitě objasnil, v čem podle něj spočívá nesprávný úřední postup českých orgánů, a zmínil, že v důsledku tohoto postupu utrpěl nemajetkovou újmu. Stěžovatel také zdůrazňuje, že jelikož Ministerstvo spravedlnosti provádí jen předběžné posouzení, ke kterému se neváže žádný požadavek na formu a které nevede k rozhodnutí v pravém slova smyslu, nejsou ani stanoveny žádné požadavky pro samotné podání nebo popis peněžních nároků. Ministerstvo proto mělo posoudit jeho podání s přihlédnutím k jeho smyslu a obsahu. Stěžovatel konečně namítá, že s ohledem na obvyklou dobu trvání soudních řízení v České republice nelze žalobu k soudu podle zákona č. 82/1998 Sb. považovat za právní prostředek odpovídající požadavkům Úmluvy a že mu tento prostředek beztak neumožňuje uplatnit jeho námitky k úpravě jeho práva na styk s dítětem a k průběhu soudního řízení.

¹ Upřesňující poznámka kanceláře vládního zmocněnce: Ve skutečnosti vláda ve svém stanovisku konstatovala, že stěžovatel nepodal ani žalobu o náhradu k příslušnému soudu ve smyslu § 15 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. po šesti měsících od podání žádosti o odškodnění k Ministerstvu spravedlnosti, nikoli ve lhůtě šesti měsíců od podání této žádosti.

46. Soud připomíná, že nedávno rozhodoval o téže námitce nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy vznesené českou vládou ve vztahu ke stížnosti založené na nečinnosti orgánů v řízení o výkon práva na styk s dítětem a posuzované z hlediska článku 8 (viz *Jedličková a Jedlička proti České republice* (rozh.), č. 32415/06 a 32216/07, ze dne 3. června 2008), přičemž konstatoval:

„V posuzovaném případě Soud podotýká, že vláda nepodala ani před vydáním rozsudku *Zavřel* (viz výše) ani po jeho vydání žádný konkrétní příklad řízení vedeného na základě zákona č. 82/1998 Sb., které by vedlo k uspokojivé nápravě na základě námitky týkající se respektování soukromého a rodinného života. Rozdíl mezi prostředky, jejichž prostřednictvím lze napadnout délku řízení ve smyslu článku 6 Úmluvy a pro které nedávna judikatura stanovila skutečný „test účinnosti“ (*Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], č. 36813/97, § 182-189, ESLP 2006-... ; *Grzinčič proti Slovinsku*, č. 26867/02, § 94-95, ESLP 2007-... (výňatky)), se však Soud domnívá, že v oblasti práva na respektování rodinného života, tak jak bylo uplatněno v posuzované věci, mohou být při rozhodování o jeho účinnosti zapotřebí informace o fungování prostředku v praxi.

Dokud se v České republice nevytvoří taková praxe ohledně použití zákona č. 82/1998 Sb. pro účely posuzování obsahu námitky podobných těm, které byly uplatněny v tomto případě, Soud nepovažuje za nezbytné zkoumat v projednávané věci otázku, zda stěžovatelé splnili podmínku vyčerpání vnitrostátních právních prostředků, protože tato část stížnosti je tak jako tak nepřijatelná z dále uvedených důvodů.“

47. Soud se totiž domnívá, že k tomu, aby se mohl přesvědčit o existenci kompenzačního prostředku v praxi a o jeho účinnosti ve vztahu k tvrzenému porušení článku 8 Úmluvy, potřebuje jisté údaje, jako jsou vnitrostátní rozhodnutí o přiznání náhrady v podobných věcech. Soud uznává, že přístup, jaký Ministerstvo spravedlnosti v této věci zaujalo k existenci nesprávného úředního postupu způsobeného délkou řízení o navrácení dítěte, je prvním náznakem v tomto směru. Soud nicméně musí upřesnit, že se zde jedná o ryze kompenzační prostředek, který (přínejmenším sám o sobě) podle všeho není schopen napravit porušení Úmluvy tvrzená v projednávaném případě (viz také *Leschiutta a Fraccaro proti Belgii* (rozh.) č. 58081/00 a 58411/00, ze dne 3. dubna 2007), a to z následujících důvodů.

48. Jedna s hlavních výhrad, které stěžovatel v projednávané věci vznesl, se sice týká délky řízení, což je námitka, v jejíž souvislosti může být kompenzační prostředek sám o sobě považován za dostatečný pro účely splnění požadavků stanovených v článku 13 (viz například *Sürmeli proti Německu* [velký senát], č. 75529/01, § 99-101, ESLP 2006-VII), Soud se nicméně domnívá, že v takových věcech jako zde projednávaná věc, která má zvláštní povahu a význam a v níž je délka řízení jednoznačně rozhodující pro rodinný život stěžovatelů (což jsou úvahy, které mimo jiné odůvodňují, aby věc byla posuzována z hlediska článku 8), je nutno zaujmout přísnější přístup a donutit státy, aby zavedly prostředky, které jsou prozatím v případech „pouhé“ délky řízení jen doporučovány, a sice prostředky jak preventivní, tak kompenzační. Pozitivní povinnost států přijmout opatření, která stěžovatelům zajistí respektování jejich rodinného života ve smyslu článku 8, by se totiž mohla stát iluzorní, kdyby stěžovatelé v tomto ohledu měli k dispozici jen kompenzační prostředek, s jehož pomocí by bylo možné dosáhnout pouze následného přiznání peněžité náhrady (navíc pouze z důvodu průtahů v řízení).

49. V daném případě je nesporné, že délka řízení o navrácení dítěte měla rozhodující vliv na kvalitu rodinného života stěžovatele, protože kvůli trvajícimu přemístění dítěte byl v podstatné míře omezen ve výkonu rodičovských práv, která měl ve Spojených státech amerických. Účelem Haagské úmluvy je však právě zabránit takové situaci urychlenou obnovou *statu quo ante*, tzn. zajistit okamžité navrácení dítěte do jeho obvyklého životního prostředí a zajistit dodržování práva na péči a na styk tak, jak existovalo před jeho

přemístěním. Z toho vyplývá, že k tomu, aby se zabránilo porušením tvrzeným stěžovatelem v projednávané věci a aby se tato porušení napravila, musejí státy zavést zákonný rámec a prostředky, které umožní domoci se vydání rozhodnutí o případném návratu dítěte ve velmi krátkém čase, skoncovat s průtahy, k nimž by mohlo v řízení o navrácení dojít, jednat vhodným způsobem v zájmu zachování vazeb mezi přemístěným dítětem a rodičem, který s ním už nežije, nebo napadnout vadný výkon práva na styk s dítětem. Stěžovatele je třeba odkázat na peněžitou náhradu jen tehdy, jestliže takové prostředky nepřinesou očekávaný výsledek.

50. Je třeba konstatovat, že v rozhodné době stěžovatel neměl k dispozici žádný účinný prostředek, který by mu umožnil vznést námitky vůči rychlosti řízení o navrácení dítěte (viz výše uvedené rozhodnutí *Vokurka*, § 50-57) nebo vůči úřednímu postupu soudu v řízení o výkon práva na styk (viz výše *Andělová*, § 84).

51. Soud dále poznamenává, že tentýž přístup by bylo třeba použít, i kdyby stěžovatel uplatnil námitku na poli článku 13. V této souvislosti Soud dále považuje za nutné uvést, že s účinností od 1. října 2008 ustanovení § 193a až 193e českého občanského soudního řádu upravují samostatný zákonný rámec pro řízení ve věcech mezinárodních únosů dětí a jejich cílem je zajistit, aby toto řízení probíhalo koncentrovaně a ve lhůtách stanovených Haagskou úmluvou. Český zákonodárce navíc podle všeho také vyslyšel kritiku Soudu ohledně preventivního prostředku upraveného zákonem č. 6/2002 Sb. (viz výše uvedené rozhodnutí *Vokurka*, § 51-57), protože příslušná část tohoto zákona byla s účinností od 1. července 2009 novelizována. Tyto legislativní změny však nemohly mít žádný vliv na situaci stěžovatele v projednávané věci.

52. Za těchto okolností nelze stěžovateli v posuzovaném případě vytýkat, že nevyčerpal vnitrostátní právní prostředky; námitka vlády proto musí být zamítnuta.

53. Soud závěrem konstatuje, že tyto části stížnosti nejsou zjevně neopodstatněné ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud dále nezjistil žádný důvod, pro který by měly být prohlášeny za nepřijatelné, a prohlašuje je tedy za přijatelné.

B. K odůvodněnosti

54. Stěžovatel namítá, že řízení o navrácení dítěte nebylo zdaleka v souladu s požadavkem na rychlost stanoveným Haagskou úmluvou, ačkoli jeho případ nebyl složitý a účastníci řízení byli soudu k dispozici. Délku řízení před soudem prvního stupně podle něj nelze odůvodnit zdravotním stavem dítěte ani potřebou zajistit vypracování znaleckého posudku, neboť předpoklad, že dítě trpí autismem, byl matkou vysloven až na jednání v rámci odvolacího řízení dne 25. října 2005. Krajský soud pak podle něj učinil zbytečné úkony, zejména když vybral znalce bez nezbytné kvalifikace, který zkoumal matku, ačkoli to bylo pro předmět řízení irrelevantní. Soud tak zaměnil řízení o navrácení dítěte s řízením o výkon rodičovské zodpovědnosti a své rozhodnutí založil na neobjektivním znaleckém posudku, který neměl být jako důkaz připuštěn.

55. Stěžovatel se domnívá, že v důsledku nepřiměřené délky řízení byla závažným způsobem porušena jeho rodičovská práva. Stěžovatel tvrdí, že se po celou tuto dobu nemohl se svým synem stýkat až na několik hodin během svých návštěv v České republice, přestože vždy uvědomil soud a žádal o přijetí předběžných opatření. Těmto návrhům sice bylo vyhověno, nicméně soudy nebyly schopny skoncovat s obstrukcemi ze strany matky a zajistit výkon svých vlastních rozhodnutí; rovněž nesplnily svou povinnost jednat *ex officio*.

56. Stěžovatel konečně upozorňuje na ovzduší společenského nátlaku vyvolané podobnými, široce medializovanými případy, které podle něj narušilo nestrannost rozhodovacího procesu v projednávané věci.

57. Pokud jde o délku řízení, vláda tvrdí, že věc byla dosti složitá a že soudy musely respektovat názor vyjádřený v jiné věci Ústavním soudem, který je vyzýval, aby skutková zjištění prováděly co nejpečlivěji. Rovněž musely vyřizovat četné návrhy a opravné prostředky podané rodiči. Intervaly mezi jednáními byly způsobeny tím, že stěžovatel chtěl být osobně přítomen. Nejvyšší soud a Ústavní soud, na které se požadavek stanovený v článku 11 Haagské úmluvy nevztahuje, rozhodly v rozmezí několika měsíců.

58. Vláda má také za to, že délka řízení a plynutí času neměly na výsledek řízení rozhodující vliv. Stěžovatel neztratil kontakt se svým synem, neboť se s ním stýkal, byť omezeně, během svých návštěv v České republice. Všem návrhům na předběžná opatření, které byly v této souvislosti podány, bylo velmi rychle vyhověno a s výjimkou období od 1. do 4. dubna 2005, kdy E. M. informovala stěžovatele o své plánované dovolené, se toto právo styku do jisté míry realizovalo a dítě bylo na styk připravováno. Když stěžovatel požádal o soudní výkon jednoho z předběžných opatření, soud je nařídil ještě téhož dne (viz § 33 výše); to, že matka nebyla ve svém bydlišti přítomna, však nelze klást za vinu soudu. Vláda krom toho uvádí, že pokud odvolací soud změnil rozsudek vydaný v prvním stupni a rozhodl, že návrhu na navrácení dítěte nevyhoví, učinil tak proto, že byla u dítěte odhalena vážná porucha, v jejímž důsledku hrozilo, že se po návratu dostane do nesnesitelné situace ve smyslu článku 13 písm. b) Haagské úmluvy.

59. Podle vlády konečně z odůvodnění rozsudku vydaného krajským soudem vyplývá, že tento soud náležitě posoudil předložené důkazy, včetně znaleckého posudku, který stěžovatel napadl. Závěry krajského soudu byly potvrzeny nejvyššími soudními instancemi, které by Soud neměl nahrazovat.

60. Soud bude námitky stěžovatele zkoumat z hlediska článku 8 Úmluvy a předeseílá, že v posuzované věci není sporu o tom, že vztah mezi stěžovatelem a jeho synem spadá pod pojem rodinného života ve smyslu tohoto ustanovení. Soud dále poznamenává, že z hlediska článku 3 Haagské úmluvy se přemístění nebo zadržení dítěte považuje za protiprávní, „jestliže bylo porušeno právo péče o dítě, které má osoba (...) podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením“ (viz § 38 výše). Pokud jde o stěžovatelova syna, Soud se domnívá, že jeho přemístění matkou do České republiky v květnu 2004 zcela jistě spadá do působnosti Haagské úmluvy.

61. Soud dále připomíná, že výklad a aplikace vnitrostátního práva, jehož součástí jsou i mezinárodní smlouvy, které do něj byly začleněny, náleží v první řadě vnitrostátním orgánům, zejména soudům. Ovšem vzhledem k tomu, že Soud je příslušný provádět přezkum řízení před vnitrostátními soudy, zejména při zjišťování, zda výkladem záruk obsažených v Haagské úmluvě, tak jak jej provedly tyto soudy, nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy (*Iglesias Gil a A.U.I. proti Španělsku*, č. 56673/00, § 61, ESLP 2003-V; rozsudek *Carlson*, viz výše, § 73), zkoumá také, zda a do jaké míry je jejich postup v souladu s předmětem a cílem Haagské úmluvy, tj. zajistit bezodkladný návrat protiprávně přemístěných nebo zadržovaných dětí.

62. Soud se zcela ztotožňuje s filosofií, na níž tato úmluva stojí. Tento právní nástroj, který se inspiruje vůlí chránit dítě, považované za první oběť traumatu způsobeného jeho přemístěním nebo zadržením, si klade za cíl bojovat proti rozmnožení případů mezinárodních únosů dětí. V tomto typu případů se vhodnost určitého opatření posuzuje podle rychlosti jeho provedení. Řízení o navrácení uneseného dítěte, včetně předběžných řízení nebo výkonu

rozhodnutí vydaných po jejich skončení, vyžadují bezodkladné vyřízení, neboť plynutí času může mít nenapravitelné důsledky pro vztahy mezi dítětem a tím z rodičů, který s ním nežije (rozsudek *R.R.*, viz výše, § 171). Jakmile jsou podmínky pro uplatnění Haagské úmluvy splněny, jde o to vrátit se co nejrychleji do *statu quo ante*, aby se zamezilo tomu, že faktická situace, která byla původně protiprávní, bude z právního hlediska zhojena, a aby v otázkách péče a rodičovské zodpovědnosti zůstaly příslušné soudy v místě obvyklého bydliště dítěte v souladu s článkem 19 Haagské úmluvy (viz v tomto směru zejména *Maumousseau a Washington proti Francii*, č. 39388/05, § 69-83, ESLP 2007-XIII).

63. Také je třeba podotknout, že článek 11 Haagské úmluvy požaduje, aby příslušné soudní nebo správní orgány jednaly v řízení o navrácení dítěte „urychleně“, s tím, že nečinnost delší šesti týdnů může vést k žádosti o sdělení důvodů (*Ignaccolo-Zenide proti Rumunsku*, č. 31679/96, § 102, ESLP 2000-I; rozsudek *Bianchi*, viz výše, § 94; a rozsudek *Carlson*, viz výše, § 76).

64. V projednávané věci však před vydáním rozhodnutí soudů nižších stupňů, kterým bylo definitivně rozhodnuto o otázce návratu dítěte do Spojených států amerických, uplynulo více než dvacet měsíců. Rozsudek soudu prvního stupně vydaný dne 27. dubna 2005, tedy více než šest měsíců po zahájení řízení, byl totiž v odvolacím řízení o čtrnáct měsíců později změněn, konkrétně dne 29. června 2006. Poté, co toto rozhodnutí nabylo právní moci, se stěžovatel ještě obrátil na Nejvyšší soud a na Ústavní soud, z nichž první rozhodl dne 27. února 2007 a druhý dne 27. září 2007.

65. Dle názoru Soudu se lze důvodně domnívat, že po uplynutí takové doby již obnova *statu quo ante* prakticky nebyla myslitelná. To by totiž znamenalo přemístit dítě do prostředí, z něhož bylo uneseno ve věku jednoho a půl roku a které již neznalo, což by prožívalo o to hůře, že se u něj objevily autistické poruchy vyžadující stabilitu a dodržování jistých stereotypů (viz § 18 výše).

66. Podle článku 16 Haagské úmluvy měly navíc české soudy vyčkat, až skončí řízení o navrácení dítěte, než mohly rozhodnout o výkonu rodičovské zodpovědnosti ve vztahu k tomuto dítěti. Po celou tuto dobu tedy stěžovatel mohl svá rodičovská práva vykonávat pouze na základě předběžných opatření o právu na styk s dítětem během svých pobytů v České republice, které byly jen příležitostné, protože bydlel a pracoval ve Spojených státech amerických. V tomto ohledu je nutno konstatovat, že i když byly soudy informovány, byť až následně, o obtížích, s nimiž se stěžovatel při svých návštěvách potýkal, na což ostatně městský soud poukázal ve svém rozsudku ze dne 27. dubna 2005 (viz § 15 výše na konci) a což opatrovník uvedl ve svých vyjádřeních zaslaných krajskému soudu (viz § 17 výše), soudy z vlastního podnětu nepřijaly žádné předběžné opatření, které by bylo způsobilé vytvořit do budoucna podmínky nezbytné k realizaci práva na styk s dítětem. V kontextu věci totiž soudy mohly uvažovat o přijetí donucujících opatření vůči matce nebo usilovat o součinnost sociálních orgánů, nebo dokonce dětských psychiatrů či psychologů, k usnadnění kontaktu mezi dotyčnými. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že každému smluvnímu státu přísluší, aby si vytvořil vhodné a dostatečné právní nástroje k zajištění dodržování pozitivních povinností, které mu vznikají na základě článku 8 Úmluvy.

67. Tyto skutečnosti Soudu stačí k vyslovení závěru, že právo na respektování rodinného života stěžovatele nebylo chráněno účinně, jak to požaduje Úmluva. Za těchto podmínek Soud nepovažuje za nutné zkoumat námitky stěžovatele týkající se okolností vypracování znaleckého posudku a údajného porušení požadavků na spravedlivost a nestrannost řízení.

68. K porušení článku 8 Úmluvy tedy došlo.

II. K OSTATNÍM TVRZENÝM PORUŠENÍM

69. S poukazem na článek 14 Úmluvy a na článek 5 Protokolu č. 7 stěžovatel namítá, že byl obětí diskriminace z důvodu pohlaví a národnosti.

70. Soud podotýká, že se stěžovatelova námitka do značné míry shoduje s námitkou založenou na článku 8 Úmluvy. Podle Soudu však spis neobsahuje nic, co by umožňovalo tvrdit, že postup soudů byl veden pohlavím nebo národností stěžovatele.

71. Z toho vyplývá, že tato námitka je zjevně neopodstatněná a musí být podle článku 35 odst. 3 a 4 Úmluvy zamítnuta.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

72. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

73. Stěžovatel požaduje částku 18 557 € jako náhradu majetkové škody, která má odpovídat zejména nákladům na jeho pobyty v České republice, jejichž smyslem byla účast na jednáních soudu a styky s dítětem, a to za dobu, o níž byla překročena lhůta stanovená v článku 11 Haagské úmluvy.

Dále požaduje 50 000 € z titulu morální újmy, která mu měla vzniknout tím, že nemohl vést normální soukromý a rodinný život.

74. Vláda se domnívá, že mezi náklady vynaloženými stěžovatelem na jeho cesty do České republiky na jedné straně a předmětem řízení o navrácení dítěte a stykem mezi stěžovatelem a jeho synem na straně druhé existuje do jisté míry vztah příčinné souvislosti, má ale za to, že mezi těmito náklady a tvrzeným porušením Úmluvy žádný vztah příčinné souvislosti není, snad kromě nákladů spojených s jeho návrhem na výkon předběžného opatření ze dne 29. dubna 2005 (viz § 33 výše). Vláda každopádně navrhuje, aby tyto nároky byly posuzovány z hlediska nákladů řízení.

Pokud jde o morální újmu, vláda považuje částku, kterou stěžovatel požaduje, za příliš vysokou a vyzývá Soud, aby rozhodl na spravedlivém základě v souladu se svou judikaturou.

75. Soud považuje za vhodné zkoumat otázku nákladů vynaložených stěžovatelem během jeho cest do České republiky v rámci nákladů řízení (viz *mutatis mutandis* rozsudek *Sylvester proti Rakousku*, č. 36812/97 a 40104/98, § 83, 24. duben 2003).

Soud má také za to, že stěžovateli vznikla morální újma, jež odůvodňuje peněžitou náhradu, a že je třeba mu z tohoto titulu přiznat částku 15 000 €.

B. Náklady řízení

76. Stěžovatel dále požaduje částku 2 773 € jako náhradu nákladů řízení vynaložených při uplatnění nároku na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. a nákladů řízení vynaložených před Soudem. Za tím účelem předkládá tři faktury vystavené jeho právním zástupcem dne 11. ledna 2006, 5. června 2006 a 14. dubna 2008, v nichž je odměna vyčíslena na 3 485 USD (tj. 2 773 € podle směnného kurzu k 9. březnu 2008, který stěžovatel použil) za 38 hodin právních služeb; o DPH zde není žádná zmínka.

77. Vláda uvádí, že stěžovatel sice předložil tři faktury, tyto však neobsahují podrobný seznam placených úkonů.

78. Soud připomíná, že dospěje-li k závěru o porušení Úmluvy, může přiznat stěžovateli náhradu nákladů řízení, které vynaložil před vnitrostátními soudy, aby porušení Úmluvy zamezily, nebo je napravily. Dále je třeba, aby byla prokázána reálnost těchto nákladů, jejich nezbytnost a také účelnost vynaložené částky. V projednávané věci není jisté, zda jsou nároky stěžovatele, ať již z titulu nákladů vynaložených na jeho cesty do České republiky nebo z titulu nákladů vynaložených před vnitrostátními orgány a Soudem, dostatečně podložené na to, aby v plném rozsahu naplnily požadavky stanovené v článku 60 odst. 2 jednacího řádu Soudu.

79. Soud s ohledem na skutečnosti, které má k dispozici, a na kritéria vyvozená ze své judikatury tedy stěžovateli přiznává na spravedlivém základě celkovou částku 5 000 €.

C. Úrok z prodlení

80. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnosti za přijatelné, pokud jde o námitku založenou na právu na respektování rodinného života stěžovatele, a v ostatním za nepřijatelné;
2. *rozhoduje*, že k porušení článku 8 Úmluvy došlo;
3. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek podle článku 44 odst. 2 Úmluvy nabude právní moci, následující částky:
 - i. 15 000 € (patnáct tisíc eur) jako náhradu morální újmy;
 - ii. 5 000 € (pět tisíc eur) jako náhradu nákladů řízení;
 - iii. případnou částku daně z výše uvedených částek, k níž je povinen stěžovatel;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení budou tyto částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 22. dubna 2010 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Claudia Westerdiek
tajemnice

Peer Lorenzen
předseda